

Kiszorítva a politikacsinálás folyamataiból? Európai szemeszter a meggyengített szociális partnerség kontextusában

Esettanulmány: Magyarország

Vezetői összefoglaló

Szerző:

Albert Fruzsina, Magyar Tudományos Akadémia, Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA TK

Jelen OSE tanulmány célja, hogy elemezze a magyar szakszervezetek részvételét az európai szemeszterben mind hazai, mind pedig EU szinten. A kutatás, különös tekintettel a 2014-2018 közötti időszakra, olyan szakpolitikai területekre fókuszál, melyek igencsak aktuálisak a szakszervezetek szempontjából: ezek az Európa 2020 Stratégiában szereplő foglalkoztatással, bérmegállapítással, szociális védőhálóval és társadalmi befogadással kapcsolatos irányelvek. Az esettanulmány alapja dokumentumelemzés valamint nyolc olyan félig-strukturált interjú melyek az európai szemeszter keretében folyó társadalmi párbeszédben résztvevő érdekelt felek képviselőivel készültek.

Magyarországot olyan országnak jellemezhetjük, mely kis illetve mérsékelt EU nyomás alatt áll, ahol a szakszervezeti képviselet csökkenő tendenciát mutat, és ami a közép-kelet európai ipari kapcsolatok rendszerének részeként korlátozott területeken van alkupozícióban. Ezzel a háttérrel a szakszervezetek befolyása a szemeszter folyamataira erősen korlátozottnak tűnik. A szakszervezetek országos testületeken keresztül kifejtett hatása a meglévő formális keretek ellenére gyakorlatilag nem létezőnek tekinthető, mivel a szakszervezetek nem tudnak valós befolyást gyakorolni az országos folyamatokra (legalábbis a meginterjúvált szociális partnerek véleménye szerint). A szakszervezetek korlátozott erőforrásokkal rendelkeznek mind politikai értelemben – a szakszervezeti lefedettség alacsony szintje és az erős, központosított kormányzat miatt – mind pedig pénzügyileg, ami gyér szervezeti és kognitív erőforrásokat eredményez. Az erős kormányzati média jelenlét az alacsony mozgósítási kapacitással együtt valamint a szakszervezetek alulfinanszírozott státuszának köszönhetően gátolják a hatékony érdekegyeztetést. A sztrájkokkal kapcsolatos jogszabályok módosítása és a 2012-től hatályos új Munka Törvénykönyv tovább szűkíti a szakszervezetek és képviselőik mozgásterét.

A szakszervezeteknek az EU testületekben való részvétele leginkább konzultációként írható le, mely főként az Európai Bizottság országjelentésének elkészítéséhez, azaz a szemeszter folyamatának eredményeihez kapcsolódik. A szakszervezetek legtöbbször csupán információval tudnak szolgálni az országos helyzettel kapcsolatban, ami viszont ezután megjelenhet az országjelentésben, ezáltal közvetve befolyásolva az ország-specifikus ajánlásokat (CSRs). Véleményük szerint a 2018-ra vonatkozó egyik, a társadalmi párbeszéddel kapcsolatos ajánlás részben a szakszervezetek EU szintű erőfeszítéseinek eredménye. Általában véve a szakszervezetek nagyrészt elégedettek az olyan uniós javaslatokkal, melyek a szegénység csökkentésére, a szociális ellátásokra, az oktatásra, a munkaerő-piaci helyzetre, a bérmegállapításra és a társadalmi párbeszédre vonatkoznak. Ugyanakkor elég szkeptikusak azzal kapcsolatban, hogy ezek mennyiben tükröződnek aztán a kormány valós politikájában.

A szakszervezetek képviselői korlátozott ismeretekkel rendelkeznek az európai szemeszter folyamataival kapcsolatban; gyakran csak a szociális partnerszervezetek vezetőinek vannak információi ezekről. Az együttműködést az EU szintű testületekkel (elsősorban az Európai Szakszervezeti Konföderációval (ETUC) és az Európai Bizottsággal) pozitívan értékelik, bár úgy látják, hogy ez még tovább javítható lenne. A nemzeti kormány esetében azonban a szakszervezetek szerint rendszeres, átlátható és formális/intézményesített együttműködésre lenne szükség a Szemeszterben való részvételük tekintetében. Ezért van az, hogy a szociális partnerek az Európai szemeszter vitáit az EU szintjén próbálják befolyásolni. EU támogatást igyekeznek szerezni, hogy ezáltal ráhatásuk lehessen a nemzeti folyamatokra, nem pedig fordítva. Az európai szervezeteken (ETUC vagy BusinessEurope) keresztül illetve az általuk biztosított helyszíneken időnként megrendezésre kerülő kétoldalú találkozók mellett, a Bizottság tényfeltáró misszióit látják a fő és szinte egyetlen hivatalos hozzáférési pontnak, ahol a szociális partnerek közvetlenül kinyilváníthatják prioritásaikat.

Figyelembe véve a szakszervezetek rendelkezésére álló erőforrások korlátozott voltát, a szakszervezetek bevonódását a szemeszter folyamataiba valószínűleg elősegítené és támogatná az, ha részvételük – mind az EU mind pedig az országos testületek szintjén – formalizált keretek között történne. A szakszervezeteknek érdemes lenne proaktívabb álláspontot képviselniük a szemeszterrel kapcsolatos egyes kulcskérdésekben. Így, például a Bizottság felé közvetlenül benyújtott állásfoglalások segítségével, ötleteket fogalmazhatnának meg már az országjelentések tervezési stádiumában, tehát legfontosabb elgondolásaik már a szemeszter dokumentumok előkészítési munkája során tükröződhetnének. A szakszervezetek szervezeti erőforrásait növelhetnék azáltal, hogy elősegítik az együttműködést és a koordinációt különböző szövetségekkel és más szociális partnerekkel a szemeszterben való részvétel tekintetében, továbbá, hogy erősítik a civil szervezetekkel való együttműködésüket. A nemzeti szintű eljárásrendnek biztosítania kellene a szociális partnerek részvételét a dokumentumok szövegezésének korai fázisától kezdve a folyamat egésze során oly módon, hogy a szakszervezeteknek elég időt hagyjon hozzájárulásuk megtételére, főként a Szemeszter „nemzeti”

ciklusa kapcsán. A kormánynak pedig a létező egyeztetési fórumokat átláthatóan és érdemben kellene használnia.

Levelezési cím: Albert Fruzsina, tudományos főmunkatárs, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Magyar Tudományos Akadémia, albert.fruzsina@tk.mta.hu

INVOTUNES weboldal: <http://www.ose.be/invotunes/>

Publikáció letöltése: http://www.ose.be/EN/publications/ose_paper_series.htm

Hivatkozás a publikációra: Albert, F. (2019), Squeezed out from the policy-making processes? The European Semester in a context of weakened social partnership. Case study Hungary. National trade union involvement in the European Semester (INVOTUNES) project. OSE Working Paper Series, Research Paper No. 37, Brussels: European Social Observatory, May, 33 p.

A publikáció nyelve: angol

With the financial support of the

